

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет культури і мистецтв
Кафедра бібліотекознавства і бібліографії

Затверджено

На засіданні кафедри бібліотекознавства і
бібліографії Львівського національного
університету імені Івана Франка
(протокол № 6 від 18 січня 2021 р.)

Зав. кафедри бібліотекознавства і
бібліографії, доц. Демчук Н. Р.

Силабус з навчальної дисципліни
«Професійна етика бібліотечної діяльності», що викладається в
межах ОПП (ОПН) другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності
029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Львів 2021 р.

Силабус курсу Професійна етика бібліотечної діяльності
2021 навчальний рік

Назва курсу	Професійна етика бібліотечної діяльності
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Валова, 18
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет культури і мистецтв, кафедра бібліотекознавства і бібліографії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	02 “Культура і мистецтво”, 029 “Інформаційна, бібліотечна та архівна справа”
Викладачі курсу	Мудроха Валентина Олександрівна, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри бібліотекознавства і бібліографії
Контактна інформація викладачів	valentyana.mudroha@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Для отримання он-лайн консультації необхідно звернутися на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Навчальна дисципліна «Професійна етика бібліотечної діяльності» – одна з ключових дисциплін бібліотекознавчого циклу, що відіграє важливу роль у підготовці майбутніх фахівців до професійної діяльності та продуктивної співпраці у сфері інформаційної, бібліотечної та архівної діяльності. Сучасні вимоги, які висуває суспільство до інформаційно-бібліотечних установ, формують потребу у висококваліфікованих фахівцях, здатних модернізувати роботу цих інституцій на засадах новітніх стратегій створення якнайширшого спектру інформаційних продуктів і послуг. Реалії інформаційного суспільства вимагають також пильної та особливої уваги до системи професійної етики фахівця інформаційно-бібліотечної галузі, що базується на засадах і принципах, зафіксованих в етичних кодексах фахівців цієї царини багатьох країн світу, зокрема й України.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Професійна етика бібліотечної діяльності» є нормативною дисципліною зі спеціальності 029 “Інформаційна, бібліотечна та архівна справа” для освітньої програми другого (магістерського) рівня освіти, яка викладається в I семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Мета вивчення нормативної дисципліни «Професійна етика бібліотечної діяльності» – сформувати систему знань та практичних навиків, відповідно до основних принципів діяльності інформаційно-бібліотечних установ у напрямі забезпечення інтелектуальної свободи та доступу до інформації; засвоєння етичних принципів бібліотечної професії, що ґрунтуються на концепції інтелектуальної свободи та соціальній відповідальності, запереченні цензури, забезпеченні конфіденційності; формуванні навичок організації бібліотечно-інформаційного обслуговування з урахуванням вимог доступності до інформації; ознайомленні з роллю професійних бібліотечних об’єднань щодо реалізації принципу інтелектуальної свободи в бібліотечно-інформаційному обслуговуванні.

**Література для вивчення
дисципліни**

- 1.** Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення [Текст] : (ДСТУ 7448:2013). – Вид. офіц. – Чинний від 2014–07–01. – Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. – III, 41 с. – (Інформація та документація) (Національний стандарт України).
- 2.** Декларація про бібліотеки, інформаційні служби та інтелектуальну свободу, прийнята в Глазго / пер. В. С. Пашкової. [Електронний ресурс] - Доступ до документу: <http://ula.org.ua/index.php?id=276&L=0>.
- 3.** Декларація о библиотеках, информационных службах и интеллектуальной свободе, принятая в Глазго / ИФЛА [Электронный ресурс] – Доступ к документу: <http://archive.ifla.org/faife/policy/iflastat/gldeclar-r.pdf>.
- 4.** Декларація про бібліотеки, інформаційні служби та інтелектуальну свободу, прийнята в Глазго / пер. В. С. Пашкової. [Електронний ресурс] - Доступ до документу: <http://ula.org.ua/index.php?id=276&L=0>.
- 5.** Закон України «Про захист суспільної моралі» [Електронний ресурс]. – Доступ до документу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1296-15&p=1298471711638549>).
- 6.** Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод зі змінами, внесеними Протоколом № 11 (994_536) [Електронний ресурс]. – Доступ до документу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_004.
- 7.** Маніфест ІФЛА з прозорості, раціонального управління та свободи від корупції (2008 р.) [Електронний ресурс]. – Доступ до документу: <http://ula.org.ua/index.php?id=276&L=0>.
- 8.** Маніфест ІФЛА про Інтернет / пер. В. С. Пашкової. – 1с. [Електронний ресурс]. – Доступ до документу : <http://www.uba.org.ua/htdocs/modules/tinycontent/index.php?id=17>.
- 9.** Маніфест про демократизацію бібліотек : прийнято учасниками Міжнародної наукової конференції "Бібліотека у демократичному суспільстві", організованої факультетом бібліотечно-інформаційних систем Київського державного інституту культури та Українською бібліотечною асоціацією. Київ, 23 листопада 1995 р. [Електронний ресурс]. – Доступ до документу: <http://www.uba.org.ua/htdocs/modules/tinycontent/index.php?id=51>.
- 10.** Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27 січ. 1995 р. № 32/95-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – № 7. –С. 45–52; В ред. Закону № 5461-17 від 12.12.2012. –Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>.
- 11.** Про захист персональних даних: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2010. - № 34. - Ст.481.
- 12.** Про інформацію: Закон України № 2657-ХІІ від 2.10.1992 [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 18.07.2020).
- 13.** Про культуру : Закон України від 14 груд. 2010 р. № 2778-17 // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 24. –Ст. 168; В ред. Закону № 5461-17 від 12.12.2012. – Режим доступу :

<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>.

14. Про схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи "Бібліотека - XXI" : розпорядження Кабінету міністрів України від 23 груд. 2009 р. № 1579-р // Урядовий кур'єр. - 2010. - № 2. - С. 5-12.

15. Воскобойнікова-Гузєва О. Стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України : генезис, концепції, модернізація : монографія / О. Воскобойнікова-Гузєва ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. - Київ : Академперіодика, 2014. - 362 с.

16. Давидова І.О. Динаміка інноваційної політики бібліотек в умовах ринкових відносин // Вісн. Харків. держ. акад. культури : зб. наук. пр. - Х., - 2004. - С.161 - 169.

17. Індивідуальне обслуговування читачів: імідж та етика професійної поведінки бібліотекаря [Електронний ресурс]. - Доступ до документу: <http://sasl.at.ua/index/0-54>

18. Інформаційна політика України: європейський контекст : монографія / Л.В.Губерський, Є.Є.Камінський, Є.А.Макаренко та ін. - К. : Либідь, 2007. - 360 с.

19. Кодекс етики бібліотекаря // Українська бібліотечна асоціація: документи і матеріали. - К., 2010. - С. 48-49.

20. Кунанець Н. Е. Інформаційно-бібліотечне обслуговування користувачів з особливими потребами: історія та сучасність : монографія / Н. Е. Кунанець. - Львів : Галицька видавнича спілка, 2013. - 440 с.

21. Міжнародні стандарти забезпечення свободи слова : Зб. публікацій міжнар. організації «Артикль 19». - К. : Міленіум, 2003. - 140 с.

22. Ойрашський маніфест: Порядок денний проекту PULMAN для електронної Європи // Центри публічного доступу до Інтернету в бібліотеках : документи і матеріали. - К. 2005. - С.16-20.

23. Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства // Центри публічного доступу до Інтернету в бібліотеках : документи і матеріали. - К. 2005. - С. 23-32.

24. Очеретянко В. Заготована думка : [етапи, форми і методи обмеження інтелектуальної свободи в Україні] / Ін-т історії України НАН України. - К. : Рідний край, 2000. - 150 с.

25. Пашкова В.С. Використання сучасних інформаційних технологій у публічних бібліотеках України / В.С.Пашкова, І.О. Шевченко, Я.О.Хіміч // Бібл. форум України. - 2009. - №1. - С. 2-25.

26. Пашкова В. С. Внесок асоціацій у розробку та удосконалення бібліотечно-інформаційного законодавства, в організацію та управління бібліотечною справою // Пашкова В.С. Національні бібліотечні асоціації, 1876-2008 : монографія. - Х. : Акта, 2009. - 336 с.

27. Пашкова В. С. Загальні тенденції розвитку бібліотеки як соціального інституту в умовах переходу до інформаційного суспільства й актуалізація діяльності бібліотечних асоціацій // Пашкова В. С. Національні бібліотечні асоціації, 1876-2008 : монографія. - Х. : Акта, 2009. - С. 175-189.

28. Пашкова В.С. Інтелектуальна свобода та доступ до

інформації в бібліотеках: зарубіжний досвід / В.С.Пашкова. – Вид. 2-е доп. – К., 1998. – С. 38-44.

29. Пашкова В.С., Пашков О.М. Інтелектуальна свобода та доступність інформації в демократичному суспільстві. Етика бібліотечного працівника: посібник для бібліотекарів... / УБА. Центр безперервної інформаційно-бібліотечної освіти. Головний тренінговий центр для бібліотекарів. – К., 2013. – 96 с.

30. Пашкова В. С. Концепція інтелектуальної свободи, вільного й рівноправного доступу до інформації як основа діяльності бібліотечних асоціацій у демократичному суспільстві // Пашкова В.С. Національні бібліотечні асоціації, 1876–2008 : монографія. – Х., 2009. – С.189–195.

31. Пашкова В. С. Концепція інтелектуальної свободи, вільного й рівноправного доступу до інформації як основа діяльності бібліотечних асоціацій у демократичному суспільстві // Пашкова В.С. Національні бібліотечні асоціації, 1876–2008 : монографія. – Х., 2009. – С.189–195.

32. Пашкова В.С. Професійна етика бібліотекаря: роль професійних об'єднань у визначенні соціальної відповідальності та морально-етичних норм професії // Пашкова В.С. Національні бібліотечні асоціації, 1876-2008. – Х., 2009. – 261 с.

33. Пашкова В.С. Рівноправний доступ, рівні можливості: еволюція бібліотечного обслуговування громадян із особливими потребами // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2006. – №3. – С. 26-34.

34. Пашкова В. С. Роль професійних бібліотечних об'єднань у визначенні морально-етичних норм професії / В. С. Пашкова // Державна історична бібліотека України : історія, сучасність, майбутнє : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 24-25 верес. 2009 р. – К., 2009. – С. 233-237.

35. Пашкова В.С. Роль бібліотек у розвитку громадянського суспільства // Бібл. форум України. – 2006. – № 1. – С. 14-16.

36. Пашкова В.С. Українська бібліотечна асоціація: аналіз реалізації стратегічних напрямів розвитку в 2006-2009 роках / В. С. Пашкова // Вісн. Кн. палати. – 2010. – № 2. – С.19-25.

37. Петрухно Ю. Міжособистісні відносини в кодексах бібліотечної етики : міжнародна практика інституалізації // Вісн. Кн. палати. – 2002. – № 1. – С. 22 – 25.

38. Підсумкові документи Всесвітнього саміту з питань інформаційного суспільства : Женева 2003 – Туніс 2005) [Електронний ресурс]. – Доступ до документу: <http://apitu.org.ua/wsis>.

39. Позиция Международной федерации библиотечных ассоциаций и учреждений (ИФЛА) по обеспечению авторского права в области электронных информационных ресурсов [Электронный ресурс]. – Доступ к документу: <http://archive.ifla.org/III/clm/p1/pos-dig-r.pdf>.

40. Право на приватність: *conditio sine qua non* / Харків. правозахисна група. – Х. : Фоліо, 2003. – 216 с.

41. Правове регулювання інформації персонального

	<p>характеру // Доступ до інформації та електронне врядування / автори-упорядники М.С. Демкова, М.В. Фігель. – К. : Факт, 2004. – С. 36-51.</p> <p>42. Свобода інформації. Теорія та практика / Р. Карвер, Л. Гамерер, С. Бучанан, Е. Мугедіні, Є. Захаров ; Харків. правозахисна група. – Х., 2005.- 99 с. [Електронний ресурс]. – Доступ до документу: http://eu.prostir.ua/library/1601.html або: 130 с. [Електронний ресурс]. – Доступ до документу: http://library.khpg.org/files/docs/foi.pdf.</p> <p>43. Спільна заява Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (ІФЛА) і Міжнародної асоціації видавців (МАВ) про свободу висловлення в INTERNET / Пер. з англ. В.С. Пашкової // Вісник Книжкової палати. – 2004. – № 4. – С. 17.</p> <p>44. Турбаніст Т. Бібліотека – трансформація соціальної місії // Світ дитячих бібліотек. – 2007. – №4. – С. 7–9.</p> <p>45. УБА стала членом ІФЛА [Електронний ресурс].- Доступ до документу: http://libinnovate.wordpress.com/2009/06/24/%D1%83%D0%B1%D0%B0-%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%B0-%D1%87%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%BC-%D1%96%D1%84%D0%BB%D0%B0/.</p> <p>46. Українська бібліотечна асоціація на Конференції ІФЛА [Електронний ресурс].- Доступ до документу: http://www.uba.org.ua/htdocs/modules/news/article.php?storyid=436.</p> <p>47. Цензура [Електронний ресурс]. – Доступ до документу: http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A6%D0%B5%D0%BD%D0%B7%D1%83%D1%80%D0%B0.</p> <p>48. Чи можуть співіснувати системи менеджменту цифрових прав і свобода інформації? [Електронний ресурс]. – Доступ до документу:http://www.goethe.de/ins/ua/kie/wis/sbi/urheberrecht/uk3256193.htm.</p> <p>49. Ярошенко Т.О. Бібліотеки України за відкритий доступ до знань! // Бібл. форум України. – 2009. – №3. Або: Те саме: [Електронний ресурс]. – Доступ до документу: http://idea.com.ua/forum/viewtopic.php?t=810&highlight=n3y2009&sid=4eabadcb83d8dfe838bbb8d9f58b8bd5.</p>
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	32 години аудиторних занять, з них 16 години лекцій, 16години практичних занять та 58 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде: знати: теоретичні основи та визначення базових понять і основних термінів бібліотечної професіології; специфіку розширення функцій бібліотек і проблеми вирішення доступності до інформації та бібліотечних ресурсів в умовах переходу до суспільства знань; сутність бібліотечно-інформаційної політики з огляду на забезпечення інтелектуальної свободи та доступності до інформації; основи бібліотечної етики та Кодекс етики Української бібліотечної асоціації; сучасні підходи до міжнародного бібліотечного

	співробітництва на основі принципу вільного доступу та обміну інформацією. вміти: використовувати спеціальну термінологію в практичній діяльності; застосовувати теоретичні знання при проходженні практичних занять та у майбутній професійній діяльності; використовувати етичні норми в інформаційно-бібліотечній діяльності, забезпечувати конфіденційність щодо інформації, наданої користувачу та його персональних даних.
Ключові слова	Професійна етика, бібліотека, інформаційно-бібліотечна установа бібліотечно-інформаційне обслуговування, Кодекс етики, персональні дані, інтелектуальна свобода, користувач.
Формат курсу	Очний, дистанційний
	Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем
Теми	<p>Тема 1. Права людини та інформація. Інтелектуальна свобода та бібліотечно-інформаційна політика держави.</p> <p>Тема 2. Роль бібліотек в забезпеченні доступності інформації.</p> <p>Тема 3. Вільний доступ і обмін інформацією як умова міжнародного бібліотечно-інформаційного співробітництва. Роль ЮНЕСКО, ІФЛА та інших міжнародних організацій</p> <p>Тема 4. Професійна етика як спосіб обґрунтування правил і норм поведінки та соціально-культурного пояснення культурно-гуманістичного призначення професії.</p> <p>Тема 5. Проблеми етики і система цінностей бібліотечно-інформаційної діяльності.</p> <p>Тема 6. Кодекс етики Української бібліотечної асоціації, зміст і шляхи запровадження. Кодекси корпоративної етики.</p> <p>Тема 7. Консолідація бібліотекарів навколо моральних та етичних проблем професії, розширення моральної самосвідомості професіоналів.</p> <p>Тема 8. Моральні, законодавчі та професійні основи забезпечення конфіденційності бібліотечного обслуговування та даних про користувачів (інформації персонального характеру).</p> <p>Детальніше у формі СХЕМИ КУРСУ</p>
Підсумковий контроль, форма	Іспит, усна форма
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань у галузі бібліотечної справи.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, практичні заняття, самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни згідно з навчально- тематичним планом
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання загально вживаних програм і операційних систем, доступу до мережі Інтернет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням: максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни становить за поточну успішність 50 балів, за іспит – 50 балів. Поточний контроль охоплює оцінювання роботи студента на практичних заняттях та виконання самостійної роботи. Підсумкова максимальна кількість балів 100. Академічна доброчесність: Плагіат та інші форми нечесної

	<p>роботи неприпустимі. Недопустимі підказки і списування у ході практичних занять, на іспиті. Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на практичних заняттях та за підсумкове опитування (іспит). При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.
Питання до іспиту	Іспит наприкінці семестру – тестування. Тести подано у системі дистанційного навчання Університету.